

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **M. K.**, zast. Michalem Benčokem, advokátem, se sídlem Na Poříčním právu 1914/6, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 9. 2008, č. j. 2 Az 8/2008 - 23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 5. 9. 2008, č. j. 2 Az 8/2008 - 23, zamítl žalobu žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 2. 2008, č. j. OAM-1277/VL-19-11-2005, a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Předmětným rozhodnutím žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že stěžovateli byla soudní ochrana již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci.

Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatele a je podmíněn již zmíněným přesahem vlastních zájmů stěžovatele.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Jeho výklad, který demonstrativním výčtem stanovil typická kritéria nepřijatelnosti, byl proveden usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaným ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 933/2006, www.nssoud.cz.

Nejvyšší správní soud v citovaném rozhodnutí shledal, že o přijatelnou kasační stížnost se může typicky, nikoliv však výlučně, jednat v následujících případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu; 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně; 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné.

Přijatelnost kasační stížnosti je třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost (či spíše absence některého z důvodů nepřípustnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřípustnosti (§ 104 s. ř. s.), apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.).

Pokud kasační stížnost splňuje zákonné podmínky procesní přípustnosti, pak je zkoumán přesah vlastních zájmů stěžovatele, tedy její přijatelnost. Jinými slovy, přichází-li stěžovatel s námitkami, o nichž se Nejvyšší správní soud vyslovil již dříve a své rozhodnutí zveřejnil, není nutné, ani efektivní, aby v obdobné věci znovu jednal a rozhodoval, když výsledkem by nepochybně byl stejný závěr. Teprve je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost.

Z výše uvedeného plyne, že v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany není jenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů kasační stížnosti stanovený § 103 odst. 1 s. ř. s. Zájmem stěžovatele je rovněž uvést, v čem spatřuje přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Zde je nutné uvést, že stěžovatel žádné důvody přijatelnosti kasační stížnosti netvrdil, Nejvyšší správní soud tak mohl přijatelnost kasační stížnosti posoudit pouze v obecné rovině za použití shora nastíněných kritérií.

Stěžovatel v kasační stížnosti označil důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a namítal, že se soud jen okrajově zabýval ustanoveními § 13 a § 14 zákona o azylu, ustanovení § 14a téhož zákona zkoumal jen z pohledu správního orgánu, a proto je jeho rozhodnutí nepřezkoumatelné. Městský soud v Praze podle stěžovatele nezjistil úplně a správně přesný stav věci a důkazy, které si soud opatřil, byly neúplné a zakládaly se jen na dokladech obsažených ve správním spisu. Za bezprostřední pohnutku k odchodu ze země stěžovatel označil celkový vývoj v Kazachstánu a Střední Asii. Se svými problémy se před odchodem sám na státní orgány neobracel, hovořila s nimi jen jeho matka. Stěžovatel *„tehdy kvůli svému věku nebyl schopen se samostatně obracet na státní úřady, jelikož jak je známo na všech úřadech mají slovo jen Kazaši.“* Žalovaný podle stěžovatele porušil § 3, § 50, § 51, § 67 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, neboť nezjistil přesně a úplně skutkový stav, neopatřil si úplné důkazy, a v důsledku toho nesprávně posoudil žádost o udělení azylu. Správní orgán rovněž nedostatečně objasnil důvody, které ho vedly k vydání rozhodnutí, čímž porušil povinnost uloženou mu § 68 správního řádu. Stěžovatel konstatoval, že žalovaný dostatečně nezvažil možnost udělení azylu podle § 14 zákona o azylu, a domníval se, že jeho nárok na udělení azylu bylo možné podřadit tomuto ustanovení, jelikož se neustále odůvodněně obává fyzického a psychického násilí z důvodu nepředvídatelných reakcí ze strany fanatických vyznavačů islámu. Podle stěžovatele soud nedostatečně přihlédl k soustavnému porušování lidských práv Rusů na území Kazachstánu, stěžovatel zmínil, že místní situací se zabývala i česká vláda a na základě zhoršení politické, ekonomické a bezpečnostní situace přijala v roce 2006 usnesení o dokončení přesídlení krajanů z Kazachstánu. O možnosti udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu rozhodoval soud na základě nesprávně zjištěného skutkového stavu; zprávy, na které soud odkazoval, byly v některých případech značně staré a v podstatě se skládaly pouze ze zprávy orgánu cizího státu, tj. MZV USA, informací MZV ČR a podkladů z databáze ČTK. Za této situace měl soud doplnit dokazování o další materiály, které by se podrobněji zabývaly otázkou diskriminace osob ruské národnosti. V tomto bodě byla zjištění soudu neúplná, soud nemohl dostatek podkladů pro závěr o tom, zda diskriminace osob ruské národnosti ve prospěch etnických Kazachů je či není součástí státní politiky, či zda je státními orgány trpěna. Stěžovatel dále soudu vytýkal nesprávnost posuzování přístupu mocenských orgánů k osobním svobodám občanů na území Kazachstánu.

Nejvyšší správní soud předesílá, že stěžovatel přicestoval do České republiky dne 4. 4. 1997, úmysl požádat o azyl projevil až dne 15. 7. 2005 poté, co mu nebyl prodloužen pobyt, který si chtěl žádostí o azyl legalizovat.

Otázku doby předchozího pobytu na území České republiky ve vztahu k důvodům pro udělení azylu Nejvyšší správní soud posuzoval např. ve svém rozsudku ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81, ve kterém vyslovil, že *jakkoliv totiž není v zákoně o azylu stanovena konkrétní lhůta, v níž je po překročení státní hranice potřeba požádat o azyl, podání žádosti o azyl čtyři roky po vstupu do ČR, přestože v dřívějším podání žádosti o azyl stěžovateli zjevně nic nebránilo, nasvědčuje tomu, že o azyl požádal opravdu až ve snaze legalizovat svůj pobyt v ČR a vyhnout se brozícímu správnímu vyhoštění. Ve svém rozsudku ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 2 Azs 5/2003 (publ. pod č. 18/2003 Sb. NSS), zdejší soud uvedl: „...cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody.“ Z této logiky také vyplývá, že má takový cizinec požádat o azyl neprodleně poté, co má k tomu příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového. V opačném případě, tedy při podání žádosti o azyl s výrazným časovým odstupem po vstupu na území státu, kde mu může být ochrana formou azylu udělena, lze předpokládat, že důvody podání žádosti se již nemusejí shodovat s důvody odchodu ze země původu, což může cizince z poskytnutí azylu vyloučit podobně, jako žádost v jiné, než první bezpečné zemi.*

Také v rozsudku ze dne 13. 1. 2005, č. j. 3 Ads 119/2004 - 50, Nejvyšší správní soud konstatoval: *Jestliže cizí státní příslušník o azyl požádá až po poměrně dlouhé době strávené v České republice za situace, kdy jiné možnosti úpravy a obnovy legálnosti pobytu na tomto území jsou vyčerpány, ztíženy nebo omezeny, jedná se přinejmenším o nepřímý důkaz toho, že situaci ve své domovské zemi, pokud jde o důvody, pro něž lze azyl udělit, ve skutečnosti nepociťoval natolik palčivě.*

Legalizací pobytu jako důvodem žádosti o azyl se Nejvyšší správní soud zabýval např. ve svém rozsudku ze dne 19. 10. 2006, č. j. 7 Azs 234/2005 - 48, nebo ve svém rozsudku ze dne 12. 10. 2006, č. j. 6 Azs 297/2005 - 53, či ve svém rozsudku ze dne 26. 9. 2006, č. j. 4 Azs 442/2005 - 43. V naposledy uvedeném rozsudku Nejvyšší správní soud uvedl, že *institut azylu slouží lidem, kteří jsou v zemi původu pronásledováni ze zákonem stanovených důvodů (§ 12 zákona o azylu) a obecně není prostředkem pro řešení jakýchkoli problémů (ekonomických, osobních, rodinných) v zemi původu. Udělení azylu lze aplikovat pouze v omezeném počtu případů ve smyslu zákonem stanovených podmínek. Legalizace pobytu se záměrem vyhnout se případným nepříznivým důsledkům nezákonného pobytu na území ČR není v žádném případě důvodem pro mezinárodní ochranu formou azylu.*

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Azs 234/2005 - 48, ze dne 19. 10. 2006, *zákon o azylu sám určuje poměrně striktní pravidla, která musí žadatel o azyl, v případě, že chce získat azyl, splnit. To však není případ stěžovatele, který zcela zjevně zneužívá azylovou proceduru k legalizaci pobytu na území České republiky, což však nikdy nebylo účelem azylového řízení.*

Účelem humanitárního azylu a přezkumem výroků rozhodnutí o této formě azylové ochrany se Nejvyšší správní soud zabýval např. ve svém rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, podle kterého *smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními*

výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.

V rozsudku ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38, Nejvyšší správní soud podotkl, že *na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).*

Podobně v rozsudku ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48, Nejvyšší správní soud konstatoval, že *azyl z humanitárních důvodů lze udělit pouze v případě hodném zvláštního zřetele. Není na něj právní nárok a posouzení důvodů žadatele je otázkou správního uvážení správního orgánu. V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení, zákon vytváří kriteria, podle nichž a v jejichž rámci se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry...*

K problémům v zemi původu, které stěžovatel zmiňoval v průběhu správního řízení a které současně označoval za jeden z důvodů, proč se nechce do Kazachstánu vrátit, Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 10. 2001, sp. zn. 7 A 754/2000, podle kterého je *známým jevem v každé zemi (byť v některé více a v jiné méně, nicméně i v zemích nejvyššího standardu ochrany lidských práv a důsledné demokracie), že příslušníci určité rasy, národnosti, náboženského vyznání, sociální skupiny nebo politického přesvědčení se mohou stát u svých spoluobčanů právě pro tyto vlastnosti terčem ústrků, slovních i fyzických útoků, diskriminačních postupů při přístupu ke vzdělání, k výkonu určitých povolání, ba dokonce i přístupu na určitá místa nebo užívání veřejného majetku. Zdrojem takového nepřátelského jednání mohou být nejružnější negativní lidské vlastnosti jako xenofobie, animozita, závist, msta za dřívější příkoří domnělá i skutečná, důvodná i nedůvodná obava o bezpečnost, náboženské důvody, strach z ohrožení sociálních jistot atd. To však samo o sobě není ještě pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu (resp. ve smyslu čl. 1, bod A.2. Úmluvy o právním postavení uprchlíků, publikované v České republice pod č. 208/1993 Sb.). Pronásledováním není ani masový výskyt těchto jevů v určité zemi nebo její části za předpokladu, že tu nejde o součást státní politiky, že tedy nejde o jevy státní mocí buď přímo vyvolané, tajně podporované, státními orgány vědomě trpěné či státní mocí záměrně nedostatečně potlačované. S tímto právním názorem se Nejvyšší správní soud ztotožnil a převzal jej do mnoha svých rozhodnutí, např. do usnesení ze dne 15. 12. 2006, č. j. 4 Azs*

20/2006 - 92, nebo do rozsudku ze dne 10. 5. 2006, č. j. 1 Azs 128/2005 - 79, či do rozsudku ze dne 28. 2. 2006, č. j. 4 Azs 209/2005 - 61.

Nejvyšší správní soud doplňuje, že potíže uváděné stěžovatelem mají původ v jednání soukromých osob a nelze je přičítat orgánům státní moci. Otázkou azylové relevance potíží se soukromými osobami se Nejvyšší správní soud zabýval obšírně již ve své předchozí judikatuře, zejména je třeba poukázat na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 - 51, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 4 Azs 38/2003 - 36, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003 - 49, či ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, které konstatovaly, že skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu.

Námítka porušení správního řádu, pokud stěžovatel neuvádí, v čem konkrétně jsou tato porušení spatřována, není způsobilá k bližšímu přezkoumání, jak Nejvyšší správní soud vyjádřil např. ve svém rozsudku ze dne 25. 4. 2006, č. j. 5 Azs 277/2005 - 54, nebo v rozsudku ze dne 4. 7. 2006, č. j. 4 Azs 387/2005 - 66.

Obecnými námitkami nedostatečných skutkových zjištění bez upřesnění konkrétních pochybení žalovaného se Nejvyšší správní soud zabýval např. v rozsudku ze dne 18. 1. 2006, č. j. 1 Azs 112/2004 - 61, nebo v rozsudku ze dne 27. 10. 2005, č. j. 1 Azs 174/2004 - 103.

Nejvyšší správní soud dále poukazuje na svůj rozsudek ze dne 26. 2. 2004, č. j. 5 Azs 50/2003 - 47, www.nssoud.cz, podle kterého *správní orgán nemá povinnost sám domýšlet důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné*. Tvrzení stěžovatele byla vyvrácena a jiné důvody pro udělení azylu neuvedl, důvody pro udělení azylu proto splněny nebyly.

Podobně v rozsudku ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003 - 42, www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud uvedl, že *správní orgán není povinen hodnotit jiné skutečnosti než ty, které žadatel o azyl uvedl jako důvody, pro které o azyl žádá*.

Požadavky, které musí splňovat správním orgánem použité informace o zemi původu, popsal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, publikovaném ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1825/2009. Uvedl, že *informace o zemi původu použité ve věci mezinárodní ochrany musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné*. Tyto požadavky správní orgán v projednávané věci splnil.

K námitkám proti postupu Městského soudu v Praze Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že rozsah přezkumu správního rozhodnutí je ve správním soudnictví vymezen žalobními body, jak Nejvyšší správní soud uvedl např. v rozsudku ze dne 31. 8. 2005, č. j. 6 As 45/2004 - 84, nebo v rozsudku ze dne 30. 10. 2003, č. j. 5 A 62/2000 - 27, či v rozsudku ze dne 22. 10. 2003, č. j. 7 Azs 22/2003 - 42. K tomu nutno dodat, že stěžovatel nevznnesl žádné námitky proti výroku o neudělení mezinárodní ochrany podle § 13 zákona o azylu a

otázkou humanitárního azylu se soud zabýval zcela v souladu se shora citovanou judikaturou. Nejvyšší správní soud doplňuje, že *soudem prováděné dokazování vždy musí směřovat výlučně k osvědčení skutkového stavu v době rozhodování správního orgánu; ke skutkovým novotám se zásadně nepřiblíží* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2007, č. j. 1 As 32/2006 - 99, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1275/2007).

Z výše uvedeného je zřejmé, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky podávané v kasační stížnosti. Za situace, kdy stěžovatel sám žádné důvody přijatelnosti kasační stížnosti netvrdil, Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nepřijatelnou, proto ji podle ustanovení § 104a s. ř. s. odmítl.

O náhradě nákladů řízení před Nejvyšším správním soudem bylo za použití ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 téhož zákona rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť kasační stížnost byla odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. července 2009

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu